

Tarih Öğretiminde Yerel Tarih Kullanımının Akademik Başarıya ve Tarihsel Düşünme Becerilerine Etkisi*

Effect of Using Local History in History Teaching on Academic Achievement and Historical Thinking Skills

Aslı AVCI AKÇALI¹, Erdal ASLAN²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: asli.avci@deu.edu.tr

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: erdal.aslan@deu.edu.tr

ÖZ

Bu araştırma 10. sınıf Tarih dersinde yerel tarih kaynaklarına dayalı etkinlikleri kullanmanın öğrencilerin akademik başarılarına ve tarihsel düşünme becerilerine etkisinin ortaya konması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılının bahar yarısında, İzmir il sınırları içinde bulunan bir lisede, 10. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın deseni ön test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu deneysel desendir. Veriler karma yönteme dayalı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen "Akademik Başarı Testi" ve uygulamalar sırasında kullanılan çalışma yaprakları aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda tarih dersinin yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı olarak işlenmesinin öğrencilerin akademik başarılarını artırma konusunda geleneksel yönteme göre daha etkili olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca, öğrencilerin yerel tarih kaynaklarıyla çalışırken, tarihsel düşünme becerileri bünyesinde yer alan alt becerilerin bazılarını kolaylıkla gerçekleştirdikleri, bazılarını gerçekleştirme konusunda ise sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tarih öğretimi, yerel tarih, yerel tarih kaynakları, akademik başarı, tarihsel düşünme becerileri

---

* Daha önce 6. Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulan çalışma D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı olarak, Doç. Dr. Erdal ASLAN danışmanlığında yürütülen ve 2013 yılında tamamlanan "Tarih Öğretiminde Merkeze Bağımlılığın Azaltılması Yolunda Bir Çözüm Önerisi: Yerel Tarih" başlıklı doktora tezinin bir bölümüne dayanmaktadır.

ABSTRACT

This research aimed to reveal the effects of using activities based on local history sources in 10th grade history courses on academic achievements and historical thinking skills of students. The research was performed in spring semester of 2011-2012 academic year, with 10th grade students in a high school which is within the borders of İzmir. The research design is experimental design with pre test-post test paired control group. Based on the mixed method research design, data were obtained by the “Academic Achievement Test” developed by the researcher and worksheets used in the course of applications. At the end of the research, covering the history courses through the activities based on local history and local history resources was seen to be more effective than the traditional method to increase the academic achievements of the students. Moreover, it was concluded that the students were easily performed some of the sub-skills of historical thinking skills and had difficulty to perform some others while studying with local history resources.

Keywords: *History teaching, local history, local history sources, academic achievement, historical thinking skills*

GİRİŞ

Tarih eğitiminden beklenen hedeflere ulaşılabilmesi okullarda verilen tarih öğretiminin niteliği ile yakından ilgilidir. Türkiye’de eğitim kurumlarında verilen tarih eğitimi uzun yıllar, amaçlanan hedeflere ulaşma noktasında yetersiz kalmış ve tarih eğitimine yönelik eleştirilerin odak noktası olmuştur. Son yıllarda tarih öğretim anlayışında yaşanan değişimler doğrultusunda öğrenmenin bireyin kendi bilgisini oluşturması, yaratması ve geliştirmesi anlamına geldiği bir yaklaşım önem kazanmıştır. “Yapılandırmacı yaklaşım” olarak adlandırılan bu yaklaşıma göre bir tarih programı öğrencilerin kronoloji bilgisi edinmelerini, farklı tarihsel yorumları incelemelerini, kendi bilgileriyle iletişime girmelerini ve kaynakları kullanarak tarihsel sorgulamaya odaklanmalarını sağlama amaçlarını taşımaktadır. Burada öğrencilerin çeşitli tarihsel kaynaklarla iletişime girerek bu kaynakları tanımlaması, sorgulaması, analiz etmesi, tarihin farklı yorumlarının ayırdına varması, imgelem becerilerini kullanarak tarih disiplini tarafından kabul edilebilecek anlamlara ulaşması ve ürünler ortaya koyması beklenir. Öğrencilerin bir tarihçi gibi çalışma ya da “tarih yapma” (doing history) prensibiyle derse katılımları bu yaklaşım için önemlidir (Dilek, 2007).

Türkiye’de yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanan tarih öğretim programları, sözlü tarih, yerel tarih ve aile tarihi gibi çalışmalara yer vermektedir (TTKB, 2007; 2008a; 2008b; 2009; 2010). Ancak programlarda bu konularda öneriler sunulmakla birlikte bunların öğretim sürecinde uygulanması konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Öğretmenlerin yerel tarih çalışmalarını gerçekleştirmede gerekli olan bilgi ve beceriler açısından yeterince donanımlı olmamaları ve bu tür çalışmaların gerektirdiği hazırlıklardan kaçınmaları bu sıkıntıların başlıca nedenleri arasındadır (Demircioğlu, 2007). Öğretim ortamları ve süreçleri de yerel tarihe ilişkin uygulamaların gerçekleştirilmesine imkân tanımaktan uzaktır. Ayrıca öğrencilerin üniversite sınavına yönelik kaygıları yerel tarih araştırmaları, müze ve tarihi mekânlarla yapılacak eğitime yeteri kadar önem vermemelerine yol açmaktadır (Ata, 2009). Oysa Davis’e (Aktaran Quest, 2006) göre başarılı bir sınıf için temel olan şey iyi öğretimdir. İyi bir öğretim için öğrencilerin derse bağlanmaları, bunun için ise öğrendikleri şeye ilgi duymaları

gerekmektedir. Yerel tarih öğrencilerin derse bağlanmaları için gereken bu ilgiyi sağlar. Öğrencilerin derse olan ilgilerini arttıran ve çeşitli becerilerin gelişimine yardımcı olan yerel tarih, merkezi sınavlara hazırlanmaları için de yararlı bir araç olarak görülmekte (Danker, 2005; Quest, 2006) ve iyi bir “yanıbaşındaki tarih” çalışması yapan öğrencinin buna paralel olarak sınavlardaki başarısının da artması beklenmektedir (Öztürk, 2001).

Dilek (2007)’e göre tarihsel düşünme tarihi anlamak, geçmiş hakkında yorumlar yapmak ve geçmişle güncel arasında köprü kurmak için öğrencilerde geliştirilmesi gereken bir yetenektir. Öğrencilere mekân bilinci, kronoloji duygusu ve yaşamlarını tarihsel bağlama oturtabilme kapasitesi sunan tarihsel düşünme kavramının birçok araştırmacı tarafından sosyal bilgiler ve tarih eğitiminin önemli amaçlarından biri olarak görüldüğü, yerel tarihin de öğrencilere okunabilen, yorumlanabilen ve sonuç çıkarılabilen kanıtlar sunarak onların “tarihsel düşüncelerine” yardımcı olduğu düşünülmektedir (Marino, 2012). Öğrencilere tarihsel olaylar hakkında genel bilgi sahibi olma ve tarihsel bakış açısı kazandırma noktasında büyük önem taşıyan tarih okuryazarlığı becerisi ile büyük oranda örtüşen (Keçe, 2015) tarihsel düşünme becerilerini kazanan öğrencilerin ise dersteki başarılarının olumlu yönde etkilenmesi beklenebilir. Bununla birlikte tarih öğretim programlarının uygulanması ile ilgili açıklamalar başlığı altında, ders işlenişleri ve etkinliklerin tarihsel düşünme becerilerini kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik olması gerektiği belirtilmektedir (TTKB, 2007; 2008a; 2008b; 2009; 2010). Öğretim programları bünyesinde açıklanan tarihsel düşünme becerileri ile yerel tarih çalışmalarının öğrencilere kazandıracığı beceriler hususunda ilgili literatürden elde edilen bilgiler arasındaki uyum ise dikkat çekicidir.

Yerel tarihle ilgili çalışmaların öğrencilerin zaman duygularının gelişimine ve geçmiş, bugün, gelecek ayrımı yapabilmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Douch 1967; Stevens, 2001). Douch (1967)’a göre yerel tarihin bir avantajı da bugünü ihmal etmeyi imkânsız hale getirmesidir. Ulusal konulara ait yerel örnekler güncel ortamın bir parçasını oluşturur. Öğrencilerin yaşamıyla ilgisiz ve belirsiz bir zaman duygusu yerine değişim ve gelişim bilinci ve dolayısıyla bugün ve gelecek arasında bağ kurmaya yardımcı bir ortam sağlanır. Bildikleri bir caddeyi, bir binayı, yürüdükleri bir rıhtımı

araştırmak tarihe dokunmalarına yardımcı olur. Geçmişle gözle görülür, elle tutulur kaynaklar üzerinden kurulan bağın uyandıracığı heyecanla birlikte öğrencilerin zaman kavrayışlarının gelişimine ve böylece tarihsel düşünme becerileri bünyesindeki kronolojik düşünme becerisinin gelişimine de katkı sağlanabilir.

Derslerde gerçekleştirilecek yerel tarih etkinlikleriyle öğrencilerin farklı kaynaklarla iletişime geçmeleri, birincil kaynakları kullanmaları, bu kaynaklarda yer alan bilgiyi keşfetmeleri, sınıflandırmaları ve organize etmeleri sağlanabilir (Douch, 1967; Metcalf ve Downey, 1982). Ayrıca bu çalışmalar öğrencilerin kanıt toplamalarına, tarihsel bilgiyi sorgulamalarına ve değerlendirmelerine imkân tanır (Metcalf&Downey, 1982). Bir başka deyişle bilginin geçerliliği, kaynağın gerçekçiliği, amaca uygunluğu, yazarın ön yargılı olup olmadığı gibi konularda yapılan sorgulama öğrencilerin analiz ve eleştirel düşünce deneyimi kazanmalarına yardımcı olur. Bu bağlamda yerel tarih çalışmaları aracılığıyla tarihsel kavrama ile tarihsel analiz ve yorum becerilerinin gelişimine yardımcı olunması beklenebilir.

Yerel tarih çalışmalarıyla öğrenciler farklı kaynaklarla iletişime girerek meraklı olmaya, sabırla ve doğru gözlem yapmaya, bazı bağlantıları kurabilmek için yoğunlaşmaya, soru sormaya, yorum yapmaya, delillerden sonuç çıkarmaya ve düşüncelerini organize ederek mantıklı cümlelerle ifade etmeye yönlendirilebilirler (Aktekin, 2010; Douch, 1967; Metcalf ve Downey, 1982). Bu sorgulama hevesi ise öğrenme konusunda daha sağlıklı bir tutum geliştirmeye ve daha gerçekçi bilgi edinmeye yardımcı olur ve çoğunlukla daha mantıklı düşünce tarzının gelişimini ve öğrenmenin de daha ilginç ve kalıcı olmasını sağlar. Bu anlamda yerel tarih çalışmalarıyla öğrencilerin tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma becerilerinin gelişimine katkı sağlanacağı düşünülebilir.

Bu araştırmada derste gerçekleştirilen yerel tarih çalışmalarının öğrencilerin akademik başarılarını arttırmada ne tür bir etkisinin olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca yerel tarih kaynaklarıyla yapılan çalışmaların tarihsel düşünme becerileri arasında yer alan (ve yukarıda bahsedilen) bazı alt becerilerin gelişimine etkisi araştırılmıştır. Alt basamakları incelendiğinde bazı tarihsel düşünme becerilerini birbirinden çok keskin çizgilerle ayırmak mümkün değildir. Dolayısıyla yerel tarih çalışmaları ile geliştirilmesi düşünülen becerileri, belirli tarihsel düşünme becerileri içine kesin çizgilerle

yerleştirmek de mümkün olmayabilir. Ancak tarihsel düşünme becerileri ve yerel tarih çalışmaları ile geliştirilmesi beklenen beceriler arasında önemli paralellikler bulunmaktadır. Bu bağlamda tarihsel düşünme becerilerinin alt basamakları içerisinde yer alan beceriler ve aynı zamanda ilgili literatüre göre yerel tarih çalışmalarının öğrencilere kazandırması beklenen beceriler temel alınarak araştırmacı tarafından bir liste oluşturulmuştur.

- a) Bilgiyi keşfetme/ayırt etme,
- b) Bilgiyi organize etme,
- c) Kanıt kullanma,
- d) Bilgiye dayalı çıkarım yapma,
- e) Geçmiş bugün bağlantısı kurma,
- f) Yerel tarih üzerinden ulusal tarihle ilgili sonuç çıkarma.

Yerel tarih kaynaklarına dayalı olarak geliştirilen çalışma yapraklarındaki sorulara öğrenciler tarafından verilen yanıtlar analiz edilmiş, böylece yerel tarih kaynaklarıyla çalışma yaparken yukarıdaki becerilerin hangilerinin ne düzeyde gerçekleştirildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Problem Cümlesi

Ortaöğretim 10. sınıf Tarih dersi, “En Uzun Yüzyıl (1800-1922)” ünitesinin işlenişinde yerel tarihi ve kaynaklarını kullanmanın öğrencilerin akademik başarılarına etkisi nedir ve yerel tarih kaynaklarıyla çalışma yapan öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri kapsamında yer alan bazı alt becerileri gerçekleştirme düzeyleri nasıldır?

Alt Problemler

1. Ortaöğretim 10. sınıf Tarih dersinde yerel tarih etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Ortaöğretim 10. sınıf Tarih dersinde yerel tarih etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Ortaöğretim 10. sınıf Tarih dersinde geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Yerel tarih kaynaklarına dayalı olarak çalışma yapan deney grubu öğrencilerinin tarihsel düşünme becerileri kapsamında yer alan bazı alt becerileri gerçekleştirme düzeyleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntemeye dayanan bu çalışmada ön test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel desenler değişkenler arasında oluşturulan neden sonuç ilişkisini test etmek amacıyla yapılan çalışmalarda kullanılan, bağımsız değişkenin araştırmacı tarafından manipüle edildiği ve deneklerin en az iki koşulda bağımlı değişkene ait ölçümlerinin karşılaştırılmasının söz konusu olduğu desenlerdir (Büyüköztürk vd., 2008).

Araştırma Grubu

Araştırma, İzmir il sınırları içinde bulunan bir lisede 2011-2012 eğitim-öğretim yılının bahar yarıyılında, 10. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Sınıflardaki öğrenci sayıları, öğrencilerin tarih dersinden aldıkları puanlar ve derslere giren öğretmenlerin izlenimleri doğrultusunda birbirine denk olduğu düşünülen iki şube araştırma grubu olarak seçilmiş, şubelerden biri deney diğeri kontrol grubu olmak üzere seçkisiz olarak atanmıştır. Ardından araştırmacı tarafından hazırlanan Akademik Başarı Testi gruplara ön test olarak uygulanmıştır. Yapılan analizlerde de her iki sınıfın birbirine denk olduğu ortaya konmuştur. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test puanlarına ilişkin ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Ön Test Puanlarına İlişkin İlişkisiz Örneklem t-testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Deney	21	13,71	3,16	38	,456	,651
Kontrol	19	14,15	2,96			

Tablodan anlaşılacağı üzere deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesinde başarı testine verdikleri yanıtlardan aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(38)} = ,456$; $p > ,05$). Deney grubu öğrencilerinin puan ortalaması $\bar{X} = 13,71$ iken kontrol grubu öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 14,15$ 'tir. Bu bulgu deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesindeki akademik başarı seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığını göstermekte ve araştırmanın amaçları ile uyumaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada karma yöntemle dayalı olarak, nitel ve nicel veri toplama yaklaşımları bir arada kullanılmıştır.

Akademik Başarı Testi

Araştırmada tarih dersinin yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla işlenmesinin, öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla 10. sınıf Tarih öğretim programında yer alan "En Uzun Yüzyıl (1800-1922)" ünitesinin 13., 14. ve 15. kazanımlarına yönelik olarak, beş seçenekli ve çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir akademik başarı testi hazırlanmıştır. Başlangıçta, belirlenen kazanımlarla ilgili 40 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Testin hazırlanmasında aracın, ölçülmesi düşünülen kavramları görgül olarak temsil etmesi (Punch, 2005) hedeflenmiştir. Test daha sonra kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla belirtke tabloları ile birlikte alan uzmanı, dil uzmanı ve öğretmenlerden oluşan uzmanların görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra güvenilirlik ve geçerlik tespitinin yapılabilmesi için testin pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma daha önce bu ünitenin işlendiği lise 11. öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda elde edilen veriler

bilgisayarda “ITEMAN for Windows” programında analiz edilmiş ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Maddelerin analizi sonucunda test 25 madde haline gelmiştir. 25 maddelik bu testin KR-20 güvenilirlik katsayısı ise 0,73 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç testin güvenilirliğinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir (Karasar, 2007). 25 soruluk testin madde analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Akademik Başarı Testinin Madde Analizi Sonuçları

N	$\bar{X}$	S	p	Güvenirlik	Ayırt edicilik
145	17,98	3,92	0,50	0,73	0,40

Tabloda görüldüğü üzere 145 öğrenciden alınan sonuçlara göre testin aritmetik ortalaması $\bar{X}=17,98$, standart sapması ise $S=3,92$ ’dir. Testte yer alan maddelerin güçlük düzeyi ortalaması $p=0,50$ şeklindedir. Başarı ölçen testlerde madde güçlük düzeyi ortalamasının 0,50 civarında olması uygun görülmektedir (Bayrakçeken, 2007). Buna göre testin güçlük düzeyi açısından uygun olduğu söylenebilir. Ayrıca test 0,73’lük katsayıyla yüksek bir güvenilirliğe sahiptir (Büyüköztürk, 2007). Testin ayırt edicilik düzeyi ise 0,40 olarak hesaplanmıştır. Ayırt edicilik düzeyinin 0,40 ve üzerinde olması testin ayırt etme gücünün oldukça yüksek olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2007; Tekin, 2007).

Böylelikle son hali verilen 25 maddelik test deneysel çalışma öncesi ve sonrasında ön test ve son test olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulanmıştır.

Çalışma Yaprakları

Uygulama sırasında öğrenciler tarafından doldurulan çalışma yaprakları bir diğer veri toplama aracıdır. Çalışma yaprakları doküman analizine tabi tutulmuştur. Öğretim programları bünyesinde açıklanan tarihsel düşünme becerileri kapsamında yer alan alt beceriler ile yerel tarih çalışmalarının sağlayacağı kazanımlar hususunda ilgili literatürden elde edilen bilgiler arasındaki uyum dikkate alınarak araştırmacı tarafından bir liste oluşturulmuştur. Buna göre çalışma yapraklarında yer alan bilgiyi keşfetme/ayırt etme, bilgiyi organize etme, kanıt kullanma, bilgiye dayalı çıkarım yapma, geçmiş bugün bağlantısı kurma, yerel tarih üzerinden ulusal tarihle ilgili sonuç

çıkarma becerilerine yönelik sorular sınıflandırılmış, öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtlar analiz edilmiştir.

İşlem Yolu

Çalışmanın deneysel işlem süreci 2011-2012 öğretim yılı bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Dersler deney grubunda yerel tarih kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemle işlenmiştir. Uygulamanın yapıldığı dönemde yeniden yapılandırılan ve yapılandırmacı yaklaşıma dayanan programlar yürürlüğe girmiş olmakla birlikte, uygulama okulundaki tarih derslerinde öğrencinin daha ziyade pasif konumda olduğu ve öğretmen anlatımına dayalı geleneksel yöntemin sürdürüldüğü görülmüştür. Bu durum gereken kapsamlı düzenlemelerin yapılamamış olması nedeniyle programın öngördüğü değişikliklerin somut uygulamalara dönüşmediği savını (Öztürk, 2009) desteklemektedir.

Kontrol grubunda geleneksel yaklaşımla işlenen derslere müdahale edilmemiş, deney grubunda ise hazırlanan çalışmalar uygulanmıştır. Uygulama süreci 6 hafta (12 ders) olarak planlanmış, ön test ve son test uygulamaları bu 6 haftanın dışında tutulmuştur.

Deney grubu öğrencileri yapılacak çalışma hakkında önceden bilgilendirilmiş ardından bu grupta dersler 6 hafta boyunca yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı ("En Uzun Yüzyıl 1800-1922" ünitesinin belirlenen kazanımlarına yönelik olarak hazırlanan) etkinlikler aracılığıyla işlenmiştir. Etkinlikler öncesinde öğrencilere işlenecek konu hakkında kuramsal bilgi verilerek etkinliklerin tarihsel bağlama oturtulması sağlanmaya çalışılmıştır. Uygulama sürecinde öğrenciler Bornova'da bulunan bazı Levanten köşklarine geziye götürülmüş, yerel tarihle ilgili bir belgesel izlemiş ve ayrıca resimler, fotoğraflar, kartpostallar, istatistiksel veriler, birinci el yazılı kaynaklar, yerel gazeteler ve haritalar şeklindeki yerel tarih kaynakları ile çalışmalar yapmışlardır. Öğrenciler bu kaynaklarla ilgili olarak hazırlanan çalışma yapraklarını doldurmuşlar, grup olarak tartışmalar yapmışlardır. Kontrol grubunda ise aynı konular geleneksel yolla, öğretmen anlatımına dayalı ve ders kitabı odaklı olarak sürdürülmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS 13.0 paket programı kullanılmıştır. Buna göre deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test olarak

uygulanen Akademik Başarı Testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı, gruplar arasında gözlenen farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını ya da basit bir biçimde şansla oluşup oluşmadığını test etmek için kullanılan ilişkisiz örneklem t-testi ile analiz edilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı ön test-son test puanlarının kendi içlerinde deneysel işlem öncesinden sonrasına farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için ise aynı deneklerin tekrarlı ölçümleri ya da eşleştirilmiş örneklemelerden elde edilen ölçümler söz konusu olduğunda kullanılan ilişkili örneklem t-testi yapılmıştır (Büyüköztürk, 2007).

Ayrıca öğrencilerin uygulama sırasında kullandıkları çalışma yaprakları elde edilen verileri desteklemek ve de veri çeşitlemesini sağlamak amacıyla doküman incelemesine tabi tutulmuştur. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışma yapraklarında yer alan soruların ölçmesi hedeflenen ve tarihsel düşünme becerileri bünyesinde yer alan alt beceriler doküman analizinin kategorilerini oluşturmaktadır. Sorular bu kategorilere göre sınıflandırılmıştır. Çalışma yapraklarında yer alan bazı soruların yapısı itibariyle derecelmeye uygun olmamasından dolayı, araştırmacı tarafından, sorular arasından destekleyici ve alternatif açıklamalara olanak tanıyacak olanlar seçilerek (Yıldırım ve Şimşek, 2006), öğrencilerin ilgili becerilere yönelik yanıtları hazırlanan dereceleme anahtarı üzerinden değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Nicel Bulgular

Araştırmanın ilk alt probleminde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “En Uzun Yüzyıl (1800-1922)” ünitesinin belirlenen kazanımlarına yönelik olarak geliştirilen akademik başarı testinden aldıkları son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanlarına ilişkin ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Son Test Puanlarına İlişkin İlişkisiz Örneklem t-testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	S	sd	T	p
Deney	21	22,66	1,31	38	9,045	,000*
Kontrol	19	16,84	2,60			

*p<,05

Tablo 3'te görüldüğü üzere, deney grubu ve kontrol grubunun akademik başarı son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(38)}= 9,045$; $p<,05$). Deney grubu öğrencilerinin puan ortalamaları ($\bar{X}=22,66$), kontrol grubu öğrencilerinin ortalamalarına ($\bar{X}=16,84$) göre daha yüksektir. Bu farklılık deney grubunda uygulanan yerel tarih etkinliklerinin yarattığı etkiye bağlanabilir. Yerel tarih etkinlikleriyle işlenen dersler öğrencilerin akademik başarılarını geleneksel ders anlatım yöntemine göre daha fazla arttırmıştır.

Araştırmanın diğer alt probleminde yerel tarih etkinliklerine dayalı olarak ders işlenen deney grubu öğrencilerinin akademik başarı testinden aldıkları ön test ve son test puanlarının arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son test puanlarına ilişkin ilişkili örneklem t-testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Deney Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Akademik Başarı Testi	N	$\bar{X}$	S	sd	T	p
Ön Test	21	13,71	3,16	20	-17,112	,000*
Son Test	21	22,66	1,31			

*p<,05

Tablodan anlaşılacağı üzere, yerel tarih etkinlikleriyle ders işlenen deney grubu öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ön testten son teste anlamlı bir artış göstermiştir ($t_{(20)}= -17,112$; $p<,05$). Öğrencilerin uygulama öncesi akademik başarı testi puan ortalamaları $\bar{X}=13,71$ iken, yerel tarih etkinlikleriyle gerçekleştirilen uygulama

sonrasında $\bar{X}=22,66$ 'ya yükselmiştir. Ayrıca kontrol grubunun akademik başarı son test puan ortalamalarıyla karşılaştırıldığında deney grubu öğrencilerinin puan ortalamaları oldukça yüksektir. Bu bulgu tarih derslerinde yerel tarih etkinlikleriyle ders işlenmesinin öğrenci başarısını arttırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer alt problemde geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı testinden aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son test puanlarına ilişkin ilişkili örneklem t-testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Akademik Başarı Testi	N	$\bar{X}$	S	sd	T	p
Ön Test	19	14,15	2,96	18	-5,69	,000*
Son Test	19	16,84	2,60			

*p<0,05

Tabloya göre geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamalarında ön testten son teste anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(18)} = -5,69$; $p < ,05$). Öğrencilerin uygulama öncesindeki akademik başarı testi puan ortalamaları $\bar{X}=14,15$ iken, geleneksel yöntemle işlenen derslerin ardından $\bar{X}=16,84$ 'e yükselmiştir. Bu bulgu geleneksel yöntemle de olsa konunun öğrenilmesinin akademik başarı puanlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ancak akademik başarı puanı ortalamalarının artış oranı deney grubuyla karşılaştırıldığında, geleneksel yöntemle işlenen derslerin konunun öğrenilmesi açısından büyük bir fark yaratmadığı görülmektedir.

Nitel Bulgular

21 kişiden oluşan deney grubu öğrencilerinin etkinlikler esnasında doldurdukları çalışma yapraklarından seçilen ve bilgiyi keşfetme/ayırt etme, bilgiyi organize etme,

kanıt kullanma, bilgiye dayalı çıkarım yapma, geçmiş bugün bağlantısı kurma ve yerel tarih üzerinden ulusal tarihle ilgili sonuç çıkarma becerilerine yönelik soruları yanıtladıkları düzeyleri ile ilgili analiz sonuçları tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. İlgili Becerilere Göre Soruların Yanıtlandırılma Düzeyleri

Alt Beceriler	İyi		Orta		Kötü		Boş	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bilgiyi Keşfetme/Ayırt Etme	13	61	4	19	4	19	0	0
Bilgiyi Organize Etme	10	47	4	19	6	28	1	4
Kanıt Kullanma	7	33	6	28	6	28	2	9
Bilgiye Dayalı Çıkarım Yapma	5	23	3	14	9	42	4	19
Geçmiş Bugün Bağlantısı Kurma	9	42	5	23	5	23	2	9
Yerel Tarih Üzerinden Ulusal Tarihle İlgili Sonuç Çıkarma	3	14	6	28	7	33	5	23

Öğrencilerin bilgiyi keşfetme/ayırt etme becerisine yönelik soruyu yanıtladıkları düzeyleri incelendiğinde; öğrencilerin yarıdan fazlasının (%61) bu beceriyi iyi düzeyde gerçekleştirerek bilgiyi ayırt ettiği ve bunu doğru biçimde ifade ettiği görülmüştür. Öğrencilerin %19'u ise orta düzeyde yanıt vermiş, bilgiyi ayırt etse de bunu doğru biçimde ifade edememiştir. Geri kalan %19'luk bölüm ise bilgiyi ayırt etme ve bunu ifade etme noktasında yetersiz kalmıştır. Öğrencilerin büyük bölümünün bilgiyi keşfetme/ayırt etme becerisini iyi ve orta düzeyde gerçekleştirebildiği belirlenmiştir.

Veriler bilgiyi organize etme becerisi açısından incelendiğinde; öğrencilerin %47'lik kısmının bu beceriyi iyi düzeyde gerçekleştirdiği, bir başka deyişle bilgiyi sınıflandırarak belli kategoriler altında toplayabildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin %19'u bilgiyi sınıflandırmış ancak belli kategoriler altında toplama konusunda başarısız olarak orta düzeyde yanıt vermiştir. %28'i ise bilgiyi sınıflandırma ve bunu kategorize etme noktasında başarısız olmuştur. %4'lük bölüm ise hiç yanıt vermemiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının bilgiyi organize etme becerisini iyi ve orta düzeyde gerçekleştirdiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin kanıt kullanma becerisini gerçekleştirme düzeylerine bakıldığında; %33'ünün belge içindeki kanıtı tespit ederek bunu doğru alıntılarla destekleme konusunda başarılı olduğu, %28'inin kanıtı tespit ettiği fakat doğru alıntılarla destekleme konusunda sıkıntı yaşayarak orta düzeyde yanıt verdiği, diğer %28'inin ise kanıtı tespit etme ve bunu doğru alıntılarla destekleme konusunda başarısız olarak kötü seviyede yanıt verdiği, %9'unun ise yanıt vermediği belirlenmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının kanıt kullanma becerisini iyi ve orta düzeyde gerçekleştirebildiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin bilgiye dayalı çıkarım yapma becerisine yönelik yanıtları incelendiğinde; %23'lük bölümünün daha önceden edindikleri bilgileri de kullanarak doğru çıkarımlar ürettiği ve iyi düzeyde yanıt verdiği görülmüştür. %14'ünün daha önceki bilgileri kullandığı fakat kısmen doğru çıkarımlar üreterek orta düzeyde yanıt verdiği, %42'sinin ise daha önce edindiği bilgileri kullanma ve doğru çıkarımlar üretmede başarısız olarak kötü seviyede yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin %19'u ise yanıt vermemeyi tercih etmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun bilgiye dayalı çıkarım yapma becerisini gerçekleştirmede zorluk yaşadıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin geçmiş bugün bağlantısı kurma becerisine yönelik yanıtlarına bakıldığında ise; öğrencilerin %42'sinin iyi düzeyde yanıt vererek görsel kaynaktan yer alan detaylar ve genel görüntü üzerinden geçmiş ve bugün bağlantısı kurup, bunu anlamlı biçimde ifade ettiği belirlenmiştir. Öğrencilerin %23'ü ise orta düzeyde yanıt vererek, geçmiş bugün bağlantısını kısmen kurmuş ve ifade etmiş, diğer %23'ü ise kötü düzeyde yanıt vererek, geçmiş bugün bağlantısı kurma ve bunu anlamlı biçimde ifade etme konusunda başarısız olmuştur. Öğrencilerin %9'u ise yanıt vermemeyi tercih etmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının geçmiş bugün bağlantısı kurma becerisini iyi ve orta düzeyde gerçekleştirebildiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin yerel tarih üzerinden ulusal tarihle ilgili sonuç çıkarma becerilerini gerçekleştirme düzeyleri incelendiğinde; %14'ünün Levanten Köşkleri üzerinden yaptığı toplumsal yapıyla ilgili çıkarımları Osmanlı toplumuna, doğru terminolojiyi kullanarak genelleyip iyi düzeyde yanıtlar verdiği, %28'inin orta düzeyde yanıt vererek toplumsal yapıyla ilgili çıkarımlarını Osmanlı toplumuna genellediği fakat doğru

terminolojiyi kullanarak ifade etmediği, %33'ünün ise kötü düzeyde yanıt vererek, çıkarımlarını Osmanlı toplumuna genelleyemediği ve doğru terminolojiyi kullanamadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %23'ü ise yanıt vermemeyi tercih etmiştir. Yerel tarih üzerinden ulusal tarihle ilgili sonuç çıkarma becerisini gerçekleştirmede öğrencilerin oldukça az bir kısmının başarılı olduğu çoğunluğun ise zorluk yaşadığı belirlenmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmanın bir boyutunda yerel tarih kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla işlenen tarih derslerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ölçülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında hem yerel tarih etkinlikleriyle ders işlenen deney grubu öğrencilerinin, hem de geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin başarı seviyeleri ön testten son teste artış göstermiştir. Ancak grupların puan ortalamalarındaki artış karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık göze çarpmaktadır. Buna göre yerel tarih etkinliklerinin öğrenci başarısını arttırmada geleneksel yönteme göre daha etkili olduğu ortaya konmuştur.

Araştırmanın sonuçları Işık'ın (2008) ilköğretim 6. sınıfta tarih konularının yerel tarih ile ilişkilendirilmesinin öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelediği çalışmasının sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada da deneysel çalışma sonucunda her iki grubun akademik başarı seviyelerinde artış görülürken deney grubunun puan ortalamaları kontrol grubuna göre oldukça yüksek çıkmıştır. Bir başka deyişle, tarih derslerinin yerel tarihle ilişkilendirilerek işlenmesinin öğrenci başarısını arttırmada geleneksel yönteme göre daha etkili olduğu ortaya konmuştur. Şahin (2011) tarafından gerçekleştirilen tek grup ön test-son test modele dayalı çalışmada ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde, yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin başarılarına etkisi saptanmıştır. Uygulanan yerel tarih etkinliklerinin ardından, çalışma grubunun başarı puanlarında önemli ölçüde artış görülmüştür. Buna dayanarak yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yeşilbursa'nın (2006) gerçekleştirdiği çalışmada ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yakın çevredeki tarihi yerler kullanılarak işlenen derslerin öğrencilerin

akademik başarılarına etkisi araştırılmıştır. Öntest-sontest-kalıcılık testi karşılaştırmalı yöntemin uygulandığı deneysel çalışmada, deney grubunda dersler tarihi yerlere düzenlenen alan gezileriyle işlenmiş, kontrol grubunda ise geleneksel yöntem kullanılmıştır. Uygulama sonrasında her iki yöntemin de uygulandığı gruplarda akademik başarı seviyeleri artış göstermiştir. Ancak deney grubunun akademik başarı puanının ön testten son teste gösterdiği artış, kontrol grubuna oranla oldukça yüksek çıkmıştır. Buna göre çevredeki tarihi yerlerle öğretim yönteminin öğrenci başarısını arttırmada geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu ortaya konmuştur. Danker (2005) da çalışmasında yerel tarihi öğrenci başarısını arttırmada ve onları merkezi sınavlara hazırlamada yararlı bir araç olarak göstermektedir.

Mevcut çalışmada ayrıca akademik başarı testinden elde edilen nicel verilerin nitel verilerle desteklenmesi amacıyla öğrencilerin deneysel çalışma sırasında doldurdukları çalışma yapıları da analiz edilmiştir. Bunun sonucunda yerel tarih kaynaklarıyla ders işlenmesinin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin alt basamaklarında yer alan bilgiyi keşfetme/ayırt etme, bilgiyi organize etme, kanıt kullanma, bilgiye dayalı çıkarım yapma, geçmiş bugün bağlantısı kurma, yerel tarih üzerinden ulusal tarihle ilgili sonuç çıkarma gibi alt becerilerin büyük bölümünü başarıyla gerçekleştirdikleri ortaya konmuştur. Literatürde bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik gösteren bazı çalışmalar bulunmaktadır.

Beem (1994) 11. sınıf Birleşik Devletler Tarihi dersinde yerel tarih kullanımının öğrencilerin bazı yetilerine etkisini incelediği çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Beem yerel tarihin kullanımının öğrencilerin okuma, yazma, dinleme, konuşma, analiz ve sentez yapma becerilerini geliştirmesinin yanı sıra araştırma metodolojisi kullanmalarına, geçmişin kendi toplumlarını nasıl şekillendirdiğini anlamalarına, toplumun siyasi, sosyal, dini, ekonomik ve coğrafi yönlerinin birbiriyle ilintisini görmelerine, yerel olaylarla ulusal ve uluslararası olayların ilişkisini öğrenmelerine ve zaman, mekân ve süreklilik duygularının gelişimine yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Marino (2012) da çalışmasında yerel çevrenin ve toplumun birer tarihsel doküman olarak nasıl okunabileceğini ve yorumlanabileceğini göstererek, bunun

öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeye yardımcı olabileceğini belirtmiştir.

Quest (2006) çalışmasında 11. sınıf tarih dersinde yerel tarihi kullanarak işlediği derslerin ardından öğrencilerle yaptığı görüşme verilerinin analizinden derslerde yerel tarih kullanımını destekleyecek olumlu veriler elde etmiştir. Öğrencilerin okuma, yazma, dinleme, konuşma eleştirel düşünme yetilerinin geliştiği, tarihin kendi çevrelerinde yaşanan olaylarla ve insanlarla ilintisini gördükleri, toplumun politik, sosyal, ekonomik ve coğrafi özelliklerini anladıkları, zaman ve mekân bilinci geliştirdikleri ortaya konmuştur. Çalışmada ayrıca yerel tarihin sosyal bilgiler programlarına dâhil edilmesinin öğrencileri bilgileri ezberlemekten daha fazla teşvik ettiği sonucuna varılmıştır. Clarke ve Lee (2004) geniş bir yerel tarih projesinin parçası olarak uyguladıkları yerel tarih dersleriyle öğrencilerin tarihsel süreci geçmişten bugüne değerlendirebildiklerini, tarihsel veriye ulaşabildiklerini ve bunu değerlendirebildiklerini, geçmişle ilgili soruları yanıtlandırırken tarihçilerin kullandığı bazı bilişsel stratejileri ve yetileri kullandıklarını, çeşitli kayıtlardaki açıkları tespit edip bağlamsal bilgiyi ve zaman-mekân perspektiflerini sıraya koyarak tarihsel yorum geliştirebildiklerini belirtmişlerdir. Şahin (2011) çalışmasında ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin konuyla ilgili bilgilerini ve geçmişle bugün arasında ilişki kurma becerilerini arttırdığını ortaya koymuştur. Dillon'nun (2000) öğrencilerine dönem ödevi olarak yaptırdığı sözlü tarih çalışmalarında öğrenciler çoğunlukla yakın çevrelerinden insanlarla görüşmeler yapmış, bu çalışmaların sonucunda da ders kitabı ve derslerde yer almayan kişisel deneyimler ve tarihsel iç görü kazanmış, kişisel deneyimleri ve yerel olaylar ile ulusal olaylar arasında bağlantı kurmuş, farklı bakış açılarını değerlendirebilmişlerdir. Ayrıca Işık (2011) ortaöğretim tarih dersinde birinci ve ikinci el kaynaklar aracılığıyla etkinlik temelli ders işlenmesinin öğrencilerin tarihsel kavrama, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel sorun analizi gibi tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Metcalf ve Downey (1982) çalışmalarında yerel tarih etkinliklerinin öğrencilerin farklı kaynakları kullanmalarını, tarihsel bilgiyi organize etmelerini, değerlendirmelerini, yorumlamalarını ve anlamlı biçimde ifade etmelerini sağlamaya yardımcı olduğunu

belirtmişlerdir. Douch (1967) çalışmasında yerel tarih çalışmalarının öğrencilerin bilgiyi keşfetmelerini ve bunu çeşitli şekillerde sunmalarını sağlayacak fırsatlar sunduğunu, zaman duygusu geliştirerek geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu çalışmaların yerel tarih kaynaklarını kullanma, bunlardan elde ettikleri bilgiyi yazılı hale getirme ve kanıtın sınırlılıklarını fark etme konusunda olanaklar sunduğunu ve doğru kaynaklar kullanıldığında ulusal tarihle bağlantı kurmalarını sağladığını belirtmiştir. Aktekin (2010) de yerel tarih çalışmalarının öğrencilerin gözlem, keşif, kanıt toplama, delilleri değerlendirme ve sınıflandırma, delillerden sonuç çıkarma ve sonuçları sunma gibi araştırma metotlarının öğrenilmesine imkân tanıdığını belirtmiştir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda bazı öneriler sunulabilir:

MEB'e öneriler;

- Öğretmenlerin yerel tarih konusunda teorik ve pratik anlamdaki bilgi donanımlarını arttırmak amacıyla bakanlık tarafından çeşitli seminer, konferans ve hizmet içi eğitimler düzenlenmeli ve öğretmenlerin bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır. Öğretmenlere yerel tarih kaynak türleri, bu kaynaklara nerelerden ulaşılabilceği, bunların derslerde ne şekilde kullanılabilceği ve müfredat konularına nasıl entegre edilebileceği konusunda rehberlik edecek kaynak kitaplar, web siteleri, CD'ler vb. kaynaklar sağlanmalıdır. Bu kaynaklar bölgeler ya da iller gibi daha küçük birimlere dair yönergeleri içerecek şekilde hazırlanarak öğretmenlerin kullanımına sunulmalıdır.
- Araştırmanın uygulama boyutu için yapılan hazırlıklar, uygulama süreci ve araştırmacının gözlemleri doğrultusunda yerel tarihin derslerde kullanımını olumsuz etkileyebilecek en önemli etkenlerden biri zaman sorunu olarak görülmüştür. Bu konuda yaşanabilecek sıkıntıların ortadan kaldırılması için tarihe ayrılan haftalık ders saatleri artırılmalıdır. Bununla birlikte programlara zorunlu ya da seçmeli yerel tarih derslerinin konması da bir başka yol olabilir.
- Tarih öğretim programları yerel tarihin derslere yansıtılmasında yönlendirici olabilecek çeşitlilikten yoksundur. Tek tip program ve ders kitapları bölgelere göre farklı farklı düzenlenerek, bölgesel çeşitliliği yansıtır hale getirilmelidir.

Araştırmacılara öneriler;

- Araştırma, ortaöğretim 10. sınıf Tarih dersi “En Uzun Yüzyıl (1800-1922)” ünitesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Yerel tarih çalışmalarının daha farklı yaş gruplarında veya bir dönemi kapsayacak biçimde farklı üniteler üzerinde gerçekleştirilmesinin tarih öğretiminin farklı boyutlarına etkisi araştırılabilir.
- Bu çalışmada derste yerel tarih ve kaynaklarıyla yapılan etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarına ve tarihsel düşünme becerilerine etkisi incelenmiştir. Yerel tarihin yaratıcı, yansıtıcı, analitik ve eleştirel düşünme becerileri gibi üst düzey düşünme becerilerine etkisi araştırılabilir.
- Yerel tarih disiplinler arası yaklaşımların uygulanması için önemli imkânlar tanıyan bir tarih türüdür. Okullarda farklı branşları ortak bir yerel tarih çalışmasında buluşturan disiplinler arası çalışmalar yapılabilir ve bunların akademik başarıya etkisi araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Aktekin, S. (2010). Ortaöğretim Tarih Eğitiminde Yerel Tarihin Yeri ve Önemi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 6(1), 86-105.
- Ata, B. (2009). Tarih Derslerinde Yerel Tarih, Müze ve Ören Yerlerinin Kullanımı. Yayımlandığı Kitap Muammer Demirel ve İbrahim Turan (Editörler), *Tarih Öğretim Yöntemleri* (113-129). Ankara: Nobel.
- Bayrakçeken, S. (2007). Test Geliştirme. Yayımlandığı Kitap Emin Karip (Editör), *Ölçme ve Değerlendirme* (243-274). Ankara: Pegem Akademi.
- Beem, R.R. (1994). *Using Local History in the Secondary School Social Studies Curriculum*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Illinois State University, Normal, IL.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Clarke, W. G. ve Lee, J. K. (2004). The Promise of Digital History in the Teaching of Local History. *Clearing House*, 78(2), 84-87.
- Danker, A.C. (2005). *Multicultural Social Studies: Using Local History in the Classroom*. New York: Teachers College Press.

- Demircioğlu, İ.H. (2007). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*. Ankara: Anı.
- Dilek, D. (2007). *Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi*. Ankara: Nobel.
- Dillon, P. (2000). Teaching the Past through Oral History. *The Journal of American History*, 87(2), 602-605.
- Douch, R. (1967). *Local History and the Teacher*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Işık, H. (2008). İlköğretimde Tarih Konularının Yerel Tarih İle İlişkilendirilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 290-310.
- Işık, H. (2011). Ortaöğretim Tarih Derslerinde Birinci ve İkinci El Kaynaklar İle Etkinlik Temelli Ders İşlemenin Öğrencilerin Tarihsel Düşünme Becerilerine Etkisi. *Turkish Studies*, 6(1), 1287-1301.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Keçe, M. (2015). Tarihsel Düşünme Becerileri İle Tarih Okuryazarlığı Becerilerinin Karşılaştırılması. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Hüseyin Hüsnu Tekişik Özel Sayısı, 1, 107-121.
- Marino, P.M. (2012). Urban Space as a Primary Source: Local History and Historical Thinking in New York City. *The Social Studies*, 103(3), 107-116.
- Metcalf, F.D. ve Downey, M.T. (1982). *Using Local History in the Classroom*. Nashville, Tennessee: The American Association for State and Local History.
- TTKB (2007). Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/index.php> (2009, Nisan 1)
- TTKB (2008a). Ortaöğretim 10. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/index.php> (2009, Nisan 1)
- TTKB (2008b) Ortaöğretim Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/index.php> (2009, Nisan 1)
- TTKB (2009). Ortaöğretim 11. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/index.php> (2009, Nisan 1)
- TTKB (2010) Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/index.php> (2009, Nisan 1)
- Öztürk, İ.H. (2009, Mayıs). *Yeni Ortaöğretim Tarih Programları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme*. Birinci Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde sunulmuş bildiri, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Öztürk, M. (2001). Sihirli Aynayı Kırmak: Yanı Başımızdaki Tarih ve Öğretmenler. Yayımlandığı Kitap Funda Çelebi (Editör), *Yerel Tarihcilik, Kent, Sivil*

- Girişim: Yerel Tarih Grupları Deneyimi* (199-205). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Punch, K.F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal.
- Quest, R.E. (2006). *The Infusion of Local History into the New York State Eleventh Grade United States History Curriculum*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. University of Pennsylvania, Philadelphia.
- Stevens, R.L. (2001). *Homespun: Teaching Local History in Grades 6-12*. Portsmouth: Heinemann.
- Şahin, C. (Tunç) (2011). Yerel Tarih Uygulamalarının Başarıya ve Öğrenci Ürünlerine Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16), 453-463.
- Tekin, H. (2007). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı.
- Yeşilbursa, C.C. (2006). *Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihi Yerleri Kullanarak Tarih Konularının Öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

SUMMARY

Achieving the expected goals of history education is closely related to the quality of history teaching in schools. Yet in Turkey, history education in educational institutions have been inadequate in reaching out to the intended target for many years and criticized by the educational researchers. Eventually in 2000's curricula were reconstructed according to the changes in the understanding of history education. In this context, the curricula included the subjects of oral history, local history and family history in related activities. But, despite of the advices in the curricula, there have been some difficulties in the implementation of them in practice. Educational environments and processes have not been sufficient for these activities. Moreover, the teachers have not been sufficiently motivated and equipped with the knowledge and skills to perform these activities. This study is to exemplify that how these kind of studies can be performed in present circumstances and what kind of recoveries can be obtained from them.

This research aimed to realize the effects of using activities based on local history and its sources in 10th grade history courses on academic achievements and historical thinking skills of students. The design of the research was "experimental design with pre-test-post-test paired control group". The participants were totally 40 (10th grade) students in a high school in İzmir. The courses on "The Longest Century (1800-1922)" in a unit of 10th grade history curriculum were covered by local history activities

throughout six weeks in experimental group whereas the traditional lectures maintained in the control group.

The research included the qualitative and quantitative data collection techniques together. Data collection tools were "Academic Achievement Test" developed by the researcher and worksheets used in the course of applications. After the experimental study ended, qualitative data was analyzed according to the document analysis method whereas the quantitative data was statistically analyzed.

According to the results of Academic Achievement Test, it was seen that the achievements of participants both in the experimental and control groups were increased. But when the average scores were compared, there was a significant difference in favor of the experimental group. It was concluded that covering the History courses through the activities based on local history and local history resources have been seen to be more effective than the traditional method to increase the academic achievements of the students.

By the analysis of worksheets the students filled during the experimental study it was identified that the students were easily performed the sub-skills (of historical thinking skills) like "discrimination/discovering knowledge", "organizing the knowledge", "using evidence", "making connections between the past and present" while studying with local history resources. But they had difficulty in "making inferences based on the knowledge" and "drawing conclusions about national history through local history".

According to the results of the study, various suggestions have been offered to Ministry of National Education to generalize the use of local history in history courses and to the researchers who want to study this subject.